

V A S S Z É C S E N Y I K É P E S

MÚLTIDÉZŐ

V . É V F O L Y A M , 2 0 1 5 . K A R Á C S O N Y H A V A

Bonusz számot nyit ki az olvasó, mivel már a lap elkészült az olvasóitól. „Jelenné gyülemelő múlt...” - írta a költőóriás, ezúttal tehát mi is ehhez tartjuk magunkat, vagyis néhány sor napjaink történéseiről, melyeknek mégis múltjuk van. Valakinek meg kell örökíteni őket, mivel a hivatalos fórumaink rendre hallgatnak, hallgattak róluk. A lipárti iskola udvarán ötödik éve van felállítva a falu Betleheme, melyet annak idején Gombkötő Ernő, ifj. Kiss László, Stóger Zsolt,

Takács László és Tóth Csaba készítette el, aminek anyagköltségeit is ők vállalták. Rajtuk kívül még özv. Szabó Lászlóné, Olga tanár néni támogatta a kezdeményezést. Első két évben ez a kis civil társaság állította fel azt, majd Gombkötő Ernő halála után az Egyházközség és a Szülői Munkaközösség tagjaival egészült ki a betlehemállító csapat. Idén az iskolai Betlehemet a megvalósítók megkérdezése nélkül néhányan át akarták vinni Szécsenybe, a Művelődési Házban megrendezett „A falu Karácsonya” rendezvényhez kapcsolódván. A lipárti falurész lakóiban ez olyan felháborodást váltott ki, hogy végül a Betlehem maradhatott a lipárti iskola udvarán, melyet így az Egyházközség és a Szülői Munkaközösség tagjai (Boros László, Cserkész Viktor, ifj. Kiss László, Nagy Attila, Oláh Miklós, Pungor László, Tóth Csaba, Varga László és Verhás Balázs) idén is felállítottak. Ráadásul a Betlehem ezúttal kiegészült az ifj. Kiss László által korábban Erdélyből hozott, és az iskola udvarán elültetett fenyőfa feldíszítésével. Így az együttes látvány szebb lett, mint valaha is volt. Sajnos a Betlehem felszenteléséről, melyet ezúttal is Merkli Ferenc atya végzett el, ismét csak távol maradtak a település hivatalos szervei, személyei és az intézmény pedagógusai is. Ez a közöny és közömbösség, amely az iskola és egyben a falu Betlehemét a kezdetektől körülvevői egyszerűen érthetetlen és felfoghatatlan. Végérvényesen is kettészakadt a település hivatalosokra és a népre. A Betlehem esetében a dolog érthető is lehetne, ha az, színvonala miatt szégyellni való lenne, de épp ellenkezőleg, az, falunk büszkeségévé vált, a helyi értéktár jeles darabjaként kellene mellette kiállni, a folyamatos nagy hallgatás helyett.

Hasonló helyzetben van községünkben a közmegbecsülés tekintetében az egyik utolsó, még élő népszokásunk, a Betlehemezés is, melyet még Pungor Zoltán tanár úr hagyományozott át, az általa gyűjtött csempeszkopácsi Betlehemezés szövegét és dallamát néhány lipárti kisdiaáknak tanította be az ezredforduló éveiben. Ettől az időtől kezdve minden újabb kiskololás generáció, megszakítás nélkül járja a falut kis Betlehemével Advent utolsó hetében Karácsonyig. (Idén Somogyi Bálint, Tóth Gellért, Tóth Marcell és Varga Laura.) Iskolai tanári háttér nélkül, minden évben újatanulják azt a lipárti kisdiaákok és a szomszéd falvakat (Tana, Kajd, Szécseny) is végigbetlehemezik. Az immár közel két évtizedes újraélesztett népszokás mindeneddig ugyancsak nem érdemelte ki a helyi nyilvánosság érdeklődését. A nagy hallgatás és közöny ezt

az egyetlen, a téli ünnepekörhöz tartozó népszokásunkat is körülöleli. (A Lucázás, a Korbácsolás - Aprószentek ünnepén és a Három királyjárás - Vízkeresztkor az utóbbi fél évszázadban, valójában még a Kádár korszakban tűnt el.) „Három a magyar igazság”, tartja a régi közmondásunk, és hát fogadjuk el bölcsességét. Harmadik karácsonyi témánk, amely ugyancsak soha nem kapott nyilvánosságot a helyi önkormányzati lapban, a lipárti templomban, Szent este, immár több mint két évtizede folytonosan megrendezett iskolai Pásztorjáték. Az elhatározás még dr. Tóth Jenő atyában érlelődött meg, Ő teremtette meg ezt a szép hagyományunkat. A lipárti templom különleges varázsa már korábban is sokakat meghihletett. Kis József kanonok úr hagyatékában megőrződött naplóból tudjuk, hogy amint a vasszécsenyi szolgálati helyére érkezett, Ő is azonnal megszerette ezt a filiális templomát. Ambrózy Teréz bárónőnek is ezt volt legkedvesebb temploma, amiért annyi áldozatot hozott. (Festmények, szobrok, terítők, zászlók ajándékozása.) De a még korábbi időkben, Szabó Lőrinc vasszécsenyi plébános is ide szervezte meg Törnár Ede szalézi szerzetes lelkigyakorlatát, amelyen Ambrózy Teréz is részt vett, és ez olyan mély nyomot hagyott benne, hogy ekkor határozta el, hogy a szaléziakat letelepíti Szent Márton egyházmegyéjében,

ami később az Ő jóvoltából meg is valósult Szombathelyen és Tanakajdon. Jenő atya óta tehát e lipárti Szent estéék, hol csak Pásztorjátékkal, hol Éjféli misével mindig legszebb ünnepi pillanatává váltak a falunknak. A templom ilyenkor zsúfolásig megtelik (a padokban 120 ülőhely, a plusz székekkel és állóhelyekkel pedig több mint kétszázan gyűlnek ilyenkor össze - idén sem volt másképp) és az iskolásaink előadásban életre kelő szent karácsonyi történet felemelő hatással van a jelenlévőkre. (Az 1841-es vizitáció 800 főben állapította meg a lipárti templom befogadó képességét. Tehát a XIV. század elején, amikor a három falu, Bárdos, Milek és Lipárt egy nagy templomot épített, főleg az akkori időkhöz mérten.) Az első pásztorjátékokat még igazi szalézi szellemben Jenő atya és Olga tanárnő (hittanár) tanította be a gyerekeknek. (Kevesen tudták, hogy Olga tanár néni, tanai születésű révén, szalézi munkatárs volt, szüleivel együtt.) Jenő atya távozása (2000), és Olga tanár néni visszavonulása után ez a feladat az utódokra, leginkább a hittanárookra, hittanárnőkre hárult.

Több éven keresztül Csóka Zoltánné, majd az utóbbi években Sélley Mária irányítása mellett tanulták be a hittanos gyerekek a pásztorjátékokat, minden évben más darabot. (A Múltidéző multimédiás archívumában az előző két év Pásztorjátéka megtalálható!) A próbák, az előkészületek november 20-ától december 23-ig zajlottak a lipárti templomban, péntekenként fél öttől fél hatig. Az utolsó próba már kosztümös volt, vagyis mindenki beöltözött igazi jelmezébe. A betanult szövegek még

az utolsó próbán is gondot jelentettek néhány kisdíáknak, de az igazi előadáson mindenki hősiessen helytállt, hibátlanul adta elő szerepét. Az izgalom, a lámpaláz egészen eddig a pillanatig növekedett, ekkor azonban, az szinte varázsütésre mindenkiből elszállt. Szinte egy teljesen profi színi előadást, misztériumjátékot láthatott az érdeklődő és ünneplő közönség, égi fényvel, a betlehemi csillag fényével vonva be azt. Valójában ez volt a falu igazi Karácsonya! A Múltidéző eddig is nagyon sok fényképet közölt a régi időkben, melyeknek legnagyobb hiányossága a gyakori anonimitás volt, vagyis ha a képeken készítésekor nem nevezik meg a rajta szereplőket, akkor az, ma már szinte lehetetlen. Ezért most közöljük a Pásztorjáték szereposztását, hogy ne úgy járjunk, mint elődeink. Mária - Őri Lili (5. oszt.), József - Szakály Máté (6. oszt.), Narrátor - Németh Ágnes (6. oszt.), Ádám (Az ember) - Tóth Gellért (7. oszt.), Gábrriel angyal - Horváth Henriett (5. oszt.), 1. Angyal - Nagy Noémi (3. oszt.), 2. Angyal - Kerékyártó Bianka (3. oszt.), 3. Angyal - Káldi Dóra (3. oszt.), 4. Angyal -

Bedőcs Dorka (3. oszt.), 5. Angyal - Geröly Anna (7. oszt.), 6. Angyal - Horváth Enikő (7. oszt.), 7. Angyal - Kovács Réka (7. oszt.), 8. Angyal - Szemes Regina (7. oszt.), 9. Angyal - Pál Viktória (6. oszt.). 1. Pásztor - Kiss Kornél (4. oszt.), 2. Pásztor - Balassa Bence (3. oszt.), 3. Pásztor - Simon Enikő (2. oszt.), 4. Pásztor - Klé Beatrix (5. oszt.), 5. Pásztor - Balassa Georgina (2. oszt.), 6. Pásztor - Bösze Réka (5. oszt.), Öreg pásztor - Tóth Marcell (4. oszt.), Középső pásztor - Káldi Gergő (6. oszt.), Kispásztor - Farkas Marcell (2. oszt.). Gáspár - Somogyi Bálint (7. oszt.), Menyhért - Zsigmond Krisztián (6. oszt.), Boldizsár - Szalai Kornél (4. oszt.), Fogadós - Farkas Laura (6. oszt.). A bibliai Ádám gondolataival indult az előadás: „Izajás megírta:/ Az ki minden titkok Látója, Tudója/ tartson meg az hitben s bátor megvallásban!/ Így szólt hozzátok Izajás próféta:/ Vagyon a nép nagy-nagy szorongatásban!/ Világot a kígyó/ vipera megmarta/ bűnből nem gyógyuló/ sebet ejtett rajta/ undok varas sebet az Ádám bűnéből/ mely poklos kárhozat, örök-véghezetlen./ De támad Messiás Szűz Anya méhéből:/ Nincs hozzá hasonló, nem lett Izraelben!/ Dávid Házából/ Királyi Felkentje/ Júda trónján, az Úr által megjelentetve!” A pásztorjáték egyes jeleneti közt ismert karácsonyi dalokat énekeltek a gyerekek, melyekbe a közönség és a hívek is

bekapcsolódtak. „Nagy örömet hirdetünk ma mindenkinek,/ Jézusunk születésének történetét hoztuk el hozzátok,/ Énekeinkhez segítséget várunk.” Majd sorra jöttek az Újszövetségből ismert jelenetek az Angyali üdvözléttől a Háromkirályok érkezéséig. A Szent esti misztériumjátékot Merkli Ferenc atya karácsonyi gondolataival zárta le. Minden évben nagyon szép és áhítatos volt a lipárti templomi Pásztorjáték, de az idei egybehangzó vélemények szerint is az eddigi legszebb volt. Nem utolsó sorban azért, mert Sélly Mária néninek sikerült minden kisdíákból kihoznia legtöbbet.

(Képek: A lipárti templom szentélye a feldíszított karácsonyfával, kosztümös főpróba. Merkli Ferenc atya köszönti a közönséget és a híveket, Tóth Gellért - Ádám szerepében elindítja a történetet az idők messzeségében. Az angyali üdvözlés jelenete Horváth Henriettel és Őri Lilivel, a meghatódó és adoráló Mária – a szerepét nagyszerűen átélő Őri Lili. József és Mária útban Betlehem felé, a nyáját őrző és álmat látó pásztorok. A pásztorok keresik a megszülető Messiást. Tanakodó három pásztor, a hívívő pásztorral kiegészülve. Mária és József a betlehemi istállóban, melyet feltalálnak a pásztorok, a csillagot követve. A Szent család, és a Háromkirályok, akik megajándékozzák a kisdedet, a Háromkirályok a pásztorokkal kiegészülve körül veszik a Szent családot, mögöttük az angyalok kara, előttük a Háromkirályok ajándékai, a záró éneklő jelenet az összes szereplővel az angyalokon kívül, végül ugyanők a Szent családdal kiegészülve.)

A Múltidéző utolsó bonusz számában fel próbálta mutatni máig élő kétezer éves keresztény hagyományainkat a településen, és egyben arra akart rávilágítani, hogy azok, korunkra milyen közömbös, sőt idegen fogadtatásban részesülnek falunk hivatalosságai részéről. Persze ezen nem kell csodálkozni, talán megbotránkozni sem, hisz a Szentírás mindig is a nép kenyere volt. („A nép ópiuma a forradalom” - Simone Weil) Azonban azt sem szabad elfelejteni, hogy mindez a mostani kritikus időkben, amikor az iszlám fundamentalizmus itt kopogtat ajtóinkon, felettébb rövidlátó gondolkodásra vall. Akkor, amikor az idén, egy év alatt Európába egymillió muzulmán hitű embertársunk vándorolt be, és így Európában a keresztény kultúra-, hit-, világnézet és filozófia maholnap kisebbségbe kerül, mint ahogy Trianon után az elcsatolt országok magyarjai. (Kozma Imre máltai szerzetes atya gondolata.) Egy muzulmán hitű családban 8-10 gyermek születik, míg Európa lakossága (és benne Magyarország) ugyanekkor elöregszik. Szétesnek a családok, és így nem születnek gyermekek. Merkli Ferenc atya Csent család vasárnapi prédikációjában a tőle szokásos próféta tömörséggel így fogalmazott, „Európában a gyermektelenség forrása a hitetlenség”. A házasságok többségéről, hisz nem Isten előtt kötöttek, hiányzik az isteni áldás, így, az első adandó alkalommal fel is bomlanak, a házastársak között nincs hűség és bizalom, így gyermeket sem mernek vállalni. Szent Józsefben mindezek meg voltak, és nem köveztette meg ifjú hitvesét, amikor az, Erzsébet rokonától várandósan tért vissza hozzá. Ferenc pápa meghirdette az „Irgalmasság Évét” Szent Márton születésének 1700. évfordulóján, hisz épp Márton volt az első szent, aki az irgalmasságot egy nyomorék, fogyatékos koldussal szemben gyakorolta. Azonban ebben az évben elsősorban a házastársaknak kell egymással szemben irgalmasságot, megbocsátást gyakorolni, hogy a házasságok újra megerősödjenek, és ebből így több gyermek születhessen, hogy ne kelljen szülőföldünket átadni más kultúráknak, civilizációknak. Ezt kellene megérteniük községünk előljáróinak is, akik ilyen látványos közönnyel viseltetnek máig élő keresztény hagyományaink iránt. Ha a kultúra (és ebbe az istenhít is beletartozik!) megszűnik, az élet, a földi civilizáció is megszűnik, és csak vegetál az emberi társadalom, az emberi közösség, a kisközösség. A lipárti templom Szent család ábrázolása, a középkori Szűz Mária szobra, és máig életben tartott szent hagyományaink is ezt jelképezik, ezt az üzenetet hordozzák. Történelmi időkben élünk, és ha nem adunk rá történelmi válaszokat, megérhetjük történelmünk végét. Azért „jelent meg” még egyszer utoljára a Múltidéző, hogy gondolkodásra, cselekvésre készítse olvasóit, míg nem késő!

Isten áldását kérve az olvasókra, a jövő évre, és azon túlra is, búcsúzik a szerkesztő, Tóth Csaba.